ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Проект фінансується
Європейським Союзом

ДІАЛОГ ЗІ СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
15 липня – 31 серпня 2017

Випуск № 32,
вересень 2017

Шановні читачі!

Перед Вами випуск щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, продукт проекту "Сприяння розвитку торгівлі за рахунок сприяння діалогу між представниками громадянського суспільства і органами державної влади (Діалог зі Сприяння Торгівлі)". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно процедур спрощення торгівлі. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: tfd@ier.kiev.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності 4

НБУ спростив умови купівлі валюти для деяких операцій 4

Проекти нормативно-правових актів..... 4

У Верховній Раді пропонують удосконалити функціонування “єдиного вікна” на митниці.....4

Уряд пропонує удосконалити положення Митного кодексу, які стосуються функціонування “єдиного вікна”.....6

Мінфін прагне удосконалити Митний кодекс в частині функціонування “єдиного вікна”.....6

Національний банк оприлюднив законопроект про валюту 7

Мінекономрозвитку пропонує вдосконалити використання заходів торговельного захисту . 7

Мінфін розробив новий порядок видачі сертифікатів походження товару EUR.1 8

Новини..... 10

“Європейський Союз запровадив імпортне мито на кукурудзу, жито та сорго..... 10

Уряд відкриє новий пункт пропуску на кордоні з Молдовою 10

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБРАЛИ ЧИННОСТІ

Національний банк спростив умови купівлі валюти для деяких операцій

Постанова Правління Національного банку України № 65 від 18 липня 2017 року "Про внесення змін до Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою"

Продовжуючи політику з лібералізації валютного ринку Національний банк спростив умови купівлі та перерахування іноземної валюти для таких операцій:

- купівлі та перерахуванні іноземної валюти за операціями іноземних інвесторів з ОВДП (у тому числі, врегульовані випадки проведення операцій за ОВДП, що були отримані іноземними інвесторами шляхом конвертації депозитарних розписок, які були випущені на ОВДП іноземним банком);
- у випадках, коли розрахунки зі здійснення іноземної інвестиції та подальшого її повернення проводяться клієнтом через один банк;
- у випадках купівлі валюти для операцій, пов'язаних з виконанням резидентом-гарантом (поручителем) зобов'язань в іноземній валюті за резидента-боржника перед нерезидентом за зовнішньоекономічним договором та перед уповноваженим банком за кредитним договором в іноземній валюті.

Наведені кроки мають полегшити здійснення операцій з експорту/імпорту капіталу та вдосконалити нормативно-правову базу НБУ.

Джерело: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=52214441&cat_id=55838

ПРОЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

У Верховній Раді пропонують удосконалити функціонування "єдиного вікна" на митниці

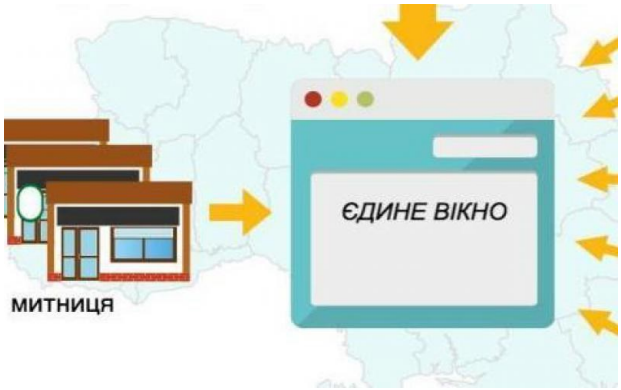
Проект Закону (реєстр. номер 7010) від 28 липня 2017 року про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження механізму "єдиного вікна" та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України

Ініціатор: народні депутати України

(Нижче буде розглянуто аналогічний проект уряду)

Рік тому, у серпні 2016 року Уряд зробив перший крок для запровадження механізму "єдиного вікна" на митниці. Проте функціонування та розвиток цієї процедури на практиці ускладнилося відсутністю необхідних законодавчих змін, які повинні забезпечити його повноцінну реалізацію. Так, протягом його роботи залишається поширеною практика надання документів одночасно в паперовій та електронній формі, що пояснюється існуючими законодавчими та нормативним вимогами.

За даними Аналітичного звіту "Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу – 2017", підготовленого Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, використання принципу "єдиного вікна" ще не набуло широкого поширення – лише 20% опитаних підприємств повідомили, що мають досвід проходження митних формальностей з використанням цього принципу. Залишається поширеною практика надання документів одночасно в паперовій та електронній формі. Необхідність дублювання подачі документів ще й у

паперовій формі пояснюється існуючими законодавчими та нормативним вимогами.

Таким чином, у повній мірі не досягнута головна мета створення механізму “єдиного вікна” - спрощення процедур торгівлі та скорочення витрат бізнесу на здійснення процедур оформлення товарів шляхом разового декларування уніфікованого набору відомостей, які повинні використовуватися усіма контролюючими органами, через “єдине вікно”. З одного боку, повноцінне використання такої процедури потребує певного часу, а з іншого боку, необхідно удосконалення норм, які регулюють цей механізм.

Розроблений законопроект передбачає забезпечення умов, які зменшать час, необхідний для здійснення експортно-імпортних операцій, через законодавче врегулювання взаємодії між собою органів доходів і зборів, інших державних органів та учасників зовнішньоекономічної діяльності з використанням механізму “єдиного вікна”.

Законопроект вносить значну кількість новел до Митного кодексу, які повинні розширити поняття механізму “єдиного вікна”. Фактично пропонується внести нові норми, які доповнять кодекс в частині функціонування інституту “єдиного вікна” . Позиція Мінфіну полягає у тому, що у Митному кодексі вже закріплено відповідний механізм, а уточнення потребують суміжні норми, що супроводжують функціонування єдиного вікна.

Отже, цілі прийняття зазначеного проекту Закону полягають у:

- створенні належної законодавчої бази для запровадження та функціонування механізму “єдиного вікна» на кордоні. Доповненні та розширенні відповідних понять у Митному кодексі;
- скасуванні положень, які прямо або опосередковано вказують на необхідність подання суб’єктом ЗЕД або митним брокером паперового документу, виданого одним державним органом, іншому державному органу;
- скасуванні необґрунтованих перешкод для експорту українських товарів шляхом узгодження положень частини восьмої статті 319 Митного кодексу України та вимог Законів "Про ветеринарну медицину", "Про карантин рослин", "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" щодо здійснення контрольних процедур щодо товарів, які експортуються згідно вимог країни призначення, а не в обов’язковому порядку;
- приведенні існуючих на сьогодні процедур контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України та законодавчих підстав для їх здійснення у відповідність з Угодою СОТ “Про застосування санітарних та фітосанітарних заходів”.

Очікується, що після проведення гармонізації товари та транспортні засоби, що ввозяться на територію України (у тому числі з метою транзиту), підлягатимуть:

- митному контролю, що здійснюється митницями Державної фіскальної служби;
- прикордонному контролю, що здійснюється підрозділами Державної прикордонної служби України, який включатиме радіологічний контроль;
- ветеринарно-санітарному, фітосанітарному контролю та державному контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, що здійснюються в рамках проведення санітарних, фітосанітарних заходів новоствореною Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Скорочення кількості контролюючих органів на кордоні за рахунок:

- покладення на посадових осіб митниць обов’язків щодо перевірки дозвільних документів, які на сьогодні перевіряються посадовими особами Державної екологічної інспекції;
- покладення на посадових осіб Державної прикордонної служби обов’язків щодо перевірки рівня радіоактивного забруднення транспортних засобів та вантажів, що ввозяться на митну територію України, які на сьогодні здійснюються посадовими особами Державної екологічної інспекції;
- скасування санітарно-епідеміологічного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон.

Джерело: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62378

Уряд пропонує удосконалити положення Митного кодексу, які стосуються функціонування “єдиного вікна” на митниці

Проект Закону України “Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо запровадження “єдиного вікна” на кордоні”

Ініціатор: Мінекономрозвитку України

Опубліковано: 21 серпня 2017 року

Законопроект спрямований на удосконалення положень чинного законодавства, які регулюватимуть режим функціонування механізму “єдиного вікна” на митниці.

Практичне застосування норм, що регулюють функціонування зазначеного механізму, продемонструвало, що значна кількість норм потребують удосконалення. Значна кількість чинних законів розрахована на оформлення дозвільних документів лише на паперових носіях та пов’язує юридичні наслідки виключно з пред’явленням суб’єктом господарювання документів у паперовому вигляді. Фактично законопроект вносить косметичні, але необхідні правки у чинне законодавство з метою покращення функціонування механізму “єдиного вікна” на митниці.

Таким чином, законопроект покликаний забезпечити:

- здійснення електронного обміну інформацією щодо виданих дозвільних документів та наданих адміністративних послуг між Державною фіскальною службою України та іншими державними органами влади;
- спрощення процедур здійснення експортно-імпортних операцій у зв’язку зі скасуванням радіологічного контролю експорту, процедури реєстрації культурних цінностей, що ввозяться в Україну, процедури одержання документального підтвердження Держсортслужби на вивезення за межі митної території України посадкового матеріалу, який є об'єктом права інтелектуальної власності;
- спрощення процедури ввезення в Україну насіння і садівного матеріалу сортів рослин для селекційних, дослідних робіт і експонування;
- спрощення процедур підтвердження українського походження товарів.

Зазначений проект є менш системним, ніж зареєстрований у Верховній Раді проект № 7010 і зорієнтований на точкове вирішення окремих проблемних питань функціонування “єдиного вікна” на митниці. Законопроектом, запропонованим народними депутатами вносяться зміни до більшої кількості нормативно-правових актів, ніж це передбачено в урядовому законопроекті, а також більш значні зміни пропонується внести до Митного кодексу України.

Джерело: http://bit.ly/2h3lZ7W

Міністерство фінансів удосконалює електронний документообіг на митниці

Проект постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 травня 2016 р. № 364”

Ініціатор: Мінфін України

Опубліковано: 28 липня 2017 року

Проект постанови розроблено з метою вдосконалення порядку інформаційного обміну між органами доходів і зборів, іншими державними органами та підприємствами за принципом “єдиного вікна” з використанням електронних засобів передачі інформації. Фактично пропонується нова редакція чинного на сьогодні порядку обміну інформацією, яка буде відповідати сучасним вимогам і забезпечуватиме електронний обмін даними за допомогою відповідної інформаційної системи та електронних засобів передачі інформації. Наведене має покращити функціонування “єдиного вікна” на митниці і ліквідувати частину прогалин, які заважають повноцінному функціонуванню цієї системи.

Джерело: http://bit.ly/2h0pJuw

НБУ оприлюднив свій законопроект про валюту

Проект Закону України "Про валюту"

Ініціатор: Національний банк України

Опубліковано: 10 серпня 2017 року

На своєму сайті Регулятор опублікував проект закону про валюту, який має прийти на заміну застарілому Декрету Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 1993 року.

Положення законопроекту передбачають свободу проведення валютних операцій за принципом "дозволено все, що прямо не заборонено". Це означає, що "будь-які валютні операції між резидентами і між резидентами та нерезидентами в іноземній та національній валюті зможуть здійснюватися без обмежень". Як наголосили у прес-службі НБУ, така модель регулювання не тільки є більш ліберальною, а й відповідає міжнародній практиці, зокрема директиві ЄС 88/361/ЄЕС про вільний рух капіталу та Угоді про асоціацію між Україною та ЄС.

На думку НБУ, за нової моделі валютного регулювання ринкові інструменти будуть превалювати над адміністративними, які були охарактеризовані як антикризові. Режим вільного руху капіталу передбачає відсутність валютних обмежень, а отже не потребує валютного контролю. Натомість, дотримання валютного законодавства в цілому покладається на валютний нагляд. Валютні обмеження повинні запроваджуватися лише з метою подолання чи запобігання кризі та на короткий термін.

Запропонований законопроект також має скасувати відому статтю 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 1991 року, яка регулює застосування санкцій за порушення цього та пов'язаних з ним законів суб'єктами ЗЕД (режим індивідуального ліцензування зовнішньоекономічної діяльності або тимчасове зупинення здійснення зовнішньоекономічної діяльності).

У цілому, законопроект прогресивний, так як передбачає лібералізацію валютного ринку. Разом з цим, має місце певна невизначеність випадків застосування заходів регулювання до суб'єктів, що порушуватимуть валютне законодавство.

Джерело: https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=53357806

Мінекономрозвитку пропонує вдосконалити використання Україною заходів торговельного захисту

Проекти законів України:

"Про внесення змін до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту",

"Про внесення змін до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту",

Про внесення змін до Закону України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну",

"Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо торговельного захисту)",

"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері торговельного захисту".

Ініціатор: Мінекономрозвитку України

Опубліковано: 17 липня 2017 року

Існуючі на сьогодні тенденції у сфері зовнішньоекономічної діяльності засвідчують необхідність перегляду підходів національного регулювання у сфері використання державою інструментів торговельного захисту. Чинні на сьогодні

Закони України, що регулюють застосування інструментів торговельного захисту, були прийняті в грудні 1998 року і залишалися практично незмінними з моменту їх прийняття. Ці акти є недостатньо ефективними та не в повній мірі відповідають реаліям торгівлі і актуальним на сьогодні міжнародним стандартам та практикам, які використовуються іншими провідними державами у цій сфері, а також нормам СОТ.

В умовах постійно змінюваного економічного середовища та з метою коригування механізму інструментів торговельного захисту, Мінекономрозвитку розробило пакет законопроектів, які вносять зміни у чинні закони України “Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" та "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну", фактично пропонуючи нову редакцію цих актів. Крім цього, відповідними законопроектами передбачається внесення змін до Закону України "Про державну статистику", до Митного кодексу України з метою удосконалення проведення відповідних процедур та забезпечення виконання міжнародних зобов’язань України у сфері торговельного захисту. Також пропонується внести редакційні зміни до Господарського кодексу України та Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

Проекти приводять норми чинного законодавства у сфері торговельного захисту у відповідність до положень Угод СОТ та міжнародної практики використання інструментів торговельного захисту.

Основною метою внесення цих змін є удосконалення механізмів та процедур захисту вітчизняного товаровиробника від недобросовісного/зростаючого імпорту в Україну, що заподіює істотну шкоду або загрожує заподіянням такої шкоди галузі вітчизняного виробництва подібних товарів.

Застосування інструментів торговельного захисту безпосередньо впливає як на споживачів імпортної продукції, так і на вітчизняних виробників аналогічних (подібних) товарів. Тому внесення змін до відповідних процедур торговельного захисту може мати значення у разі участі виробників (або їх асоціацій) аналогічної продукції або споживачів (їх асоціацій) імпортної продукції у можливих майбутніх процедурах торговельного захисту. Зокрема, наведеними законопроектами пропонується:

- удосконалити процедури проведення торговельних розслідувань, у т. ч. шляхом приведення їх у відповідність до положень угод ГАТТ/СОТ;
- уточнити термінологію, яка використовується у цих процедурах;
- заповнити прогалини чинного законодавства у цій сфері;
- внести зміни у суміжні нормативно-правові акти у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

Джерело: http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=docs_project

Міністерство фінансів розробило новий порядок заповнення та видачі сертифікатів походження товару EUR.1

Проект наказу Міністерства фінансів "Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1"

Ініціатор: Міністерство фінансів України

Дата оприлюднення: 28 липня 2017 року

Україною укладено значну кількість міжнародно-правових договорів про торгівлю, які передбачають ідентичну процедуру заповнення та видачі митницею сертифікатів з перевезення (походження) товару EUR.1. Для вдосконалення, прискорення та уніфікації цієї процедури Міністерством фінансів України розроблено проект наказу

ПРОЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

"Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1".

Проект наказу передбачає затвердження нової редакції порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1 та скасування низки наказів, які передбачали цей порядок в рамках виконання укладених Україною угод про вільну торгівлю, зокрема Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ, Угоди про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія, Угоди про сільське господарство між Україною та Ісландією, Угоди про сільське господарство між Україною та Швейцарською Конфедерацією, Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії, Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ".

Проектом передбачається:

- затвердити єдиний порядок видачі сертифіката з перевезення товарів, які експортуються до країн ЄС та ЄАВТ, Чорногорії, а також до тих країн, з якими укладені договори, що передбачають процедуру заповнення та видачі митницею такого сертифіката;
- визначити декларацію постачальника (виробника) таким документом, що підтверджує преференційне походження товарів з України;
- скоротити час на прийняття рішення про видачу або відмову у видачі сертифіката з трьох робочих днів до одного.

Джерело: http://bit.ly/2h0pJuw

Європейський Союз запровадив імпортне мито на кукурудзу, жито та сорго

9 серпня 217 року Європейський Союз запровадив мито у розмірі 516 євро за тонну на імпорт кукурудзи, жита та сорго. Цей крок продиктований необхідністю захисту європейських фермерів та внутрішнього ринку зазначеної сільгосппродукції. Через надлишок світової пропозиції, зокрема кукурудзи на тлі зміцнення курсу євро по відношенню до інших валют ціна на кукурудзу європейського виробництва стала неконкурентно зависокою. Наведене стало основною причиною введення імпортних мит на вказану продукцію.

Імпортне мито буде запроваджуватися у випадку, якщо імпортні ціни, що розраховуються на основі експортних цін США з урахуванням вартості фрахту, знизяться нижче відповідної позначки та триматимуться на такому рівні не менше 10 діб.

У цьому році виробництво кукурудзи в ЄС оцінюється на рівні 62 млн тонн, тоді як внутрішнє споживання знаходиться на рівні 74,7 млн тонн. За різними оцінками майбутній імпорт кукурудзи до країн Європи складе від 13 до 15 млн тонн. Кукурудзу до ЄС, крім України, постачають США та країни Південної Америки. Основними виробниками кукурудзи в світі є США, Китай і Бразилія.

У контексті України варто акцентувати увагу саме на експорті кукурудзи, виходячи з обсягу нашого експорту та виробництва, так як жито та сорго є більш нішевими культурами.

“Після введення Євросоюзом у листопаді 2014 року нульового мита на кукурудзу українські аграрії змогли наростили свої поставки цієї культуру до ЄС. Так, у 2016 році Україна поставила до ЄС 6,78 млн тонн кукурудзи при загальному обсязі імпорту 11,991 млн тонн. Отже, частка нашої країни була 56,54%”, – коментує агроексперт Марія Колесник.

Квота на безмитне постачання кукурудзи з України до ЄС на 2017 рік в рамках угоди про Асоціацію становила 450 тис. тонн. Але вже за перший тиждень поставок її було повністю вичерпано. Наприкінці липня поточного року ЄС додатково схвалив для України квоту на поставку ще 625 тис. тонн. Тому після того, як українські компанії вичерпають квоту – решта контрактів буде виконуватись із урахуванням нового мита.

Варто відзначити, що з 1 жовтня 2016 по 1 травня 2017 року Україна експортувала 15,018 млн т кукурудзи, що на 10,8% більше, ніж за аналогічний період минулого сезону. Найбільшими імпортерами української кукурудзи в сезоні 2016/17 є (у напрямку зниження): Єгипет, Іран, Іспанія, Нідерланди, Італія, Ізраїль, Туніс, Португалія, Південна Корея і Лівія.

Нагадаємо, у 2016 році Україна експортувала кукурудзи на суму $2,65 млрд. Всього українські сільгоспвиробники в минулому році поставили саме на ринки Європейського Союзу аграрної продукції на $4,2 млрд, Що на 1,6% більше, ніж роком раніше.

Джерело: http://bit.ly/2h3klXD

Уряд відкриє новий пункт пропуску на кордоні з Молдовою

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 565-р від 18 серпня 2017 року прийнято рішення про відкриття на українсько-молдавському державному кордоні міжнародного пункту пропуску "Бронниця" для пасажирського і вантажного (вагою до 3,5 тн.) автомобільного сполучення з постійним режимом функціонування і цілодобовим часом роботи.

Це рішення дасть можливість розширити існуюче пасажирське і вантажне автомобільне сполучення між Україною та Молдовою і одним із заходів із вдосконалення прикордонної інфраструктури.

Джерело: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=250214371

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлено в рамках проекту **“Діалог зі сприяння торгівлі”**, який реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Номер проекту: ENPI/2013/ 333-433.

Проект спрямований на зміцнення потенціалу бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення і сприяння реалізації заходів політики зі сприяння розвитку торгівлі, створюючи цим самим підґрунтя для успішної інтеграції України в світову економіку взагалі і подальшу інтеграцію в ЄС зокрема.

Завдання Проекту:

- Покращення потенціалу бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення адміністративних і регуляторних заходів, які спрямовані на сприяння розвитку торгівлі, здійснення моніторингу та оцінки прогресу їхнього виконання, а також пропагування змін, що створюють комфортні для ведення бізнесу умови;
- Сприяння політичному діалогу між бізнес-асоціаціями / НУО і органами державної влади, спрямованому на реалізацію заходів політики сприяння розвитку торгівлі;
- Зменшення торгових витрат в Україні.

Основні результати проекту:

- Зміцнений потенціал бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення адміністративних і регуляторних заходів, які спрямовані на сприяння розвитку торгівлі, здійснення моніторингу та оцінки процесу їхнього виконання, а також інформаційно-пропагандистська робота щодо змін (вимірюються за кількістю інформаційно-пропагандистських кампаній, переваг політики, осіб, що пройшли навчання);
- Розроблений стандартизований інструмент МіО ходу виконання заходів з сприяння розвитку торгівлі; проведено чотири етапи МіО, включаючи опитування 1000 фірм в рамках одного етапу;
- Більше залучення бізнес-асоціацій, НУО до діалогу з органами державної влади стосовно заходів з сприяння розвитку торгівлі (визначається за перевагами політики, охопленням дебатів / слухань, участю в роботі громадських рад);
- Зменшення торгових витрат, що стимулює розвиток міжнародної торгівлі (оцінюється за субіндексом “Doing Business”, Індексом логістичної ефективності).

Термін виконання: Квітень 2014 р. – квітень 2018 р.

Застереження

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій в рамках проекту **“Діалог зі Сприяння Торгівлі”** за фінансової підтримки Європейського Союзу, має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. В разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.